

KŪRYBIŠKUMO KOMPETENCIJA

APIBRĖŽTIS

Kūrybiškumo kompetencija – tai gebėjimas tyrinėti, generuoti, kurti, vertinti asmeniškai ir kitiems reikšmingas kūrybines idėjas, produktus, problemų sprendimus.

SANDAI

Tyrinėjimas: identifikuoja problemas ir kūrybines galimybes, renka, sieja ir kritiškai vertina kūrybai reikalingą informaciją bei dalinasi žiniomis, idėjomis, patirtimi.

Generavimas: kelia idėjas, siūlo sprendimus; pasirenka sau ir kitiems reikšmingas idėjas, jas apsvarsto iš skirtingų perspektyvų.

Kūrimas: etiškai veikia kurdamas savarankiškai, nebijo rizikuoti ir klysti; lanksčiai naudoja kūrybos būdus ir priemones; tobulina, pristato ir dalinasi kūrybos rezultatais.

Vertinimas ir refleksija: vertina ir (ar) reflektuoja produkto/sprendimo naujumą, vertingumą, kūrybos procesą.

KŪRYBIŠKUMO KOMPETENCIJOS RAIDOS APRAŠAS

Sandai	Sandų raiška	Sandų raiška centruose						
		Priešmokyklinis	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės	11–12 klasės
Tyrinėjimas	Identifikuoja problemas ir kūrybines galimybes.	Užduoda daug klausimų, susijusių su kūrybine veikla, kurioje dalyvauja.	Įvardija žinomą informaciją ir su tuo susijusias kūrybines galimybes pagal	Išskiria esminę informaciją, įvardina kūrybines galimybes pagal vieną ar kelias savybes, naudojasi	Identifikuoja problemas, įvardina kūrybines galimybes pagal vieną ar kelias savybes, naudojasi	Identifikuoja problemas, įvardina kūrybines galimybes, įvertina ir atsižvelgia į skirtingus požiūrius, kriterijus.	Identifikuoja problemas ir įvardina kūrybines galimybes, atsižvelgia į skirtingas perspektyvas. Savarankiškai kelia	Identifikuoja kūrybines problemas skirtinguose socialiniuose, kultūriniuose ir kituose kontekstuose.

			<p>vieną ar kelias savybes. Kelia faktinius, žvalgomočius klausimus, pagrįstus turima informacija, asmeniniais interesais ir patirtimi.</p>	<p>nurodytais šaltiniais. Savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda išvelgti problemas bei kūrybines galimybes.</p>	<p>pasirinktais šaltiniais. Savarankiškai kelia probleminius klausimus, kurie padeda išvelgti ir paaiškinti problemas bei kūrybines galimybes.</p>	<p>Savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda sieti problemas priežastis, pasekmes, aplinkybes.</p>	<p>klausimus, kurie padeda paaiškinti kompleksines problemas.</p>	<p>Savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda kritiškai vertinti kompleksines problemas.</p>
	<p>Renka, sieja ir kritiškai vertina kūrybai reikalingą informaciją.</p>	<p>Nurodo, kokių žinių, priemonių, gebėjimų reikės kūrybinei veiklai. Pasitikslinka informaciją, jei ji neaiški ar dviprasmiška.</p>	<p>Mokytojui ar suaugusiajam padedant renka kūrybai reikalingą informaciją, naudojami nurodytais šaltiniais. Mokytojui ar suaugusiajam padedant paaiškina surinktos informacijos reikalingumą kūrybai.</p>	<p>Savarankiškai renka kūrybai reikalingą informaciją, naudojami pasirinktais šaltiniais. Savarankiškai paaiškina atrinktos informacijos reikalingumą kūrybai. Pradeda taikyti jos rinkimo strategijas.</p>	<p>Renka kūrybai reikalingą informaciją pagal kelis kriterijus. Įvardija, kodėl ir kokios informacijos reikia kūrybai. Taiko žinomas informacijos rinkimo strategijas.</p>	<p>Renka ir apibendrina kūrybai reikalingą informaciją pagal kelis kriterijus. Pritaiko informacijos rinkimo strategijas atitinkamai kūrybos paskirčiai ir situacijai.</p>	<p>Renka ir sistemina kūrybai reikalingą informaciją pagal kelis kriterijus. Argumentuotai pasirenka informacijos rinkimo strategijas, numato alternatyvas.</p>	<p>Renka ir kritiškai analizuoja kūrybai reikalingą informaciją pagal kelis kriterijus (pvz., patikimumo, autentiškumo, pagrįstumo, tinkamumo, šališkumo). Argumentuotai pasirenka informacijos rinkimo strategijas, numato alternatyvas, įvertina rizikas.</p>
	<p>Dalinasi žiniomis, idėjomis, patirtimi.</p>	<p>Dalinasi savo idėjomis, žiniomis, talentais artimoje aplinkoje.</p>	<p>Mokytojui ar suaugusiajam skatinant dalinasi žiniomis, idėjomis, patirtimi artimoje aplinkoje.</p>	<p>Dalinasi žiniomis, idėjomis, patirtimi pažįstamoje aplinkoje (klasėje, šeimoje, mokykloje, vietos bendruomenėje ir kt.).</p>	<p>Dalinasi žiniomis, idėjomis, patirtimi, derina asmeninius ir kitų interesus, lūkesčius.</p>	<p>Dalinasi žiniomis, idėjomis, patirtimi, derina asmeninius ir kitų interesus, atsižvelgia į skirtingas perspektyvas.</p>	<p>Dalinasi žiniomis, idėjomis, patirtimi, kurios gali daryti įtaką kūrybos kontekstui ir aplinkybėms.</p>	<p>Dalinasi žiniomis, idėjomis, patirtimi, derina asmeninius ir aplinkinių žmonių interesus, kritiškai vertina kūrybos kontekstą ir aplinkybes.</p>
<p>Generavimas</p>	<p>Generuoja idėjas ir/ar sprendimus.</p>	<p>Siūlo idėją ir/ar sprendimą. Paaiškina, ką norėtų sukurti, kokio kūrybos rezultato tikisi.</p>	<p>Idėjas kelia spontaniškai, atsižvelgia į situaciją. Mokytojui ar suaugusiajam skatinant siūlo kūrybinę idėją ir / ar sprendimą.</p>	<p>Kelia idėjas, derina spontanišką ir racionalųjį būdus, atsižvelgia į situaciją. Savarankiškai kelia kūrybines idėjas ir / ar sprendimus.</p>	<p>Kelia idėjas, derina spontanišką ir racionalųjį būdus, atsižvelgia į problemą ir situaciją. Savarankiškai kelia neįprastas, rizikingas idėjas ir / ar sprendimus.</p>	<p>Sieja keliamas idėjas, derina spontanišką ir racionalųjį būdus. Kelia asmeniškai reikšmingas idėjas ir / ar sprendimus.</p>	<p>Kelia idėjas, naudoja įvairias mąstymo operacijas (analizę, sintezę, palyginimą, apibendrinimą, klasifikavimą, abstrahavimą ir kt.). Kelia sau ir kitiems reikšmingas idėjas ir / ar sprendimus.</p>	<p>Kelia idėjas, naudoja vaizdus, analogijas, simbolius, metaforas. Kelia sudėtingas (prieštaras, paradoksalias) idėjas ir / ar galimus jų sprendimo būdus.</p>

	Idėjas, galimybes, veiksmus apsvarsto iš skirtingų perspektyvų.	Numato kūrybos eigą remdamiesi ankstesne patirtimi	Išsako asmeninę poziciją, kai apibūdina kūrimo procesą ir būsimą rezultatą.	Idėjas, galimybes, veiksmus apsvarsto, įvertina stipriausias ir silpniausias jų puses.	Idėjas, galimybes, veiksmus apsvarsto, vertina galimybes ir aplinkybes.	Numato ir vertina alternatyvius sprendimus, idėjas, galimybes, veiksmus.	Numato ir analizuoja alternatyvius sprendimus, idėjas, galimybes, veiksmus, atsižvelgia į kontekstą ir aplinkybes.	Numato ir kritiškai vertina alternatyvius sprendimus, idėjas, galimybes, veiksmus, atsižvelgia į kontekstą ir aplinkybes, įvertina riziką.
	Pasirenka reikšmingas sau ir kitiems idėjas ir/ar sprendimus.	Nurodo, kam bus skirti kūrybos rezultatai ir kaip jie gali paveikti kitus.	Renkasi idėjas ir sprendimus, atsižvelgia į asmeninio aktualumo ar aktualumo aplinkiniams (iš dalies) kriterijus.	Pateikia idėjų ir sprendimų pasirinkimo argumentų, atsižvelgia į asmeninį jų reikšmingumą aktualumą ir aplinkiniams.	Pateikia idėjų ir sprendimų pasirinkimo argumentų, derina asmeninį ir aplinkinių požiūrį.	Pateikia idėjų ir sprendimų pasirinkimo argumentų, derina asmeninį ir aplinkinių požiūrį.	Pateikia idėjų ir sprendimų pasirinkimo argumentų, apmąsto juos skirtingomis socialinėmis bei kultūrinėmis perspektyvomis.	Pateikia idėjų ir sprendimų pasirinkimo argumentų, remiasi pagrindiniais, aktualumo, vertingumo kriterijais.
Kūrimas	Kuria savarankiškai, nebijo rizikuoti ir klysti.	Iniciatyvus imdamasis kūrybinių sumanymų ir juos įgyvendindamas. Susidūrę su sunkumais tęsia pradėtą veiklą, jei gauna pagalbos ar padaršinimą.	Savarankiškai kuria įprastomis ar analogiškoms aplinkybėms. Atlieka nesudėtingas, o mokytojui ar suaugusiajam raginant, padedant – iššūkio reikalaujančias kūrybines užduotis. Susidūrę su sunkumais – tęsia pradėtą veiklą, jei gauna pagalbos ir padaršinimą.	Savarankiškai atlieka įvairaus sudėtingumo kūrybines užduotis įprastomis ar sąlyginai naujomis aplinkybėmis, noriai imasi iššūkio reikalaujančių darbų. Jei susiduria su sunkumais, tęsia pradėtą veiklą, savarankiškai ieško sprendimų.	Savarankiškai kuria tiek įprastomis, tiek ir naujomis aplinkybėmis. Atlieka įvairaus sudėtingumo kūrybines užduotis, drąsiai imasi iššūkio reikalaujančių. Kai susiduria su sunkumais, nebijo rizikuoti, imasi naujų projektų.	Savarankiškai kuria tiek įprastomis, tiek ir naujomis aplinkybėmis. Kūrybinei veiklai renkasi asmeniškai ar socialiai prasmingas temas. Paaiškina, kodėl imantis naujo projekto – rizikuojama. Nesėkmės atveju, nenuleidžia rankų, ieško kito sprendimo arba pagalbos.	Pasirenka dalyvavimo kūrybinėje veikloje pobūdį, įvertina asmeninius poreikius, interesus ir gebėjimus. Kūrybą aiškina kaip asmeniškai ar socialiai prasmingą veiklą. Įvertina rizikos laipsnį, kai imasi naujo projekto. Nesėkmės atveju, išvelgia priežastis, vertina įgytos patirties svarbą ateities kūrybinei veiklai.	Savarankiškai kuria asmeninius poreikius, interesus ir gebėjimus atitinkančioje srityje. Kuria asmeniškai ir socialiai prasmingus darbus, idėjas, produktus. Rizikinguose dalykuose išvelgia galimybių. Nesėkmę vertina kaip brandumą ir patirtį.
	Lanksčiai naudoja kūrybos būdus ir priemones.	Išbando įvairias kūrybinės veiklos priemones ir būdus.	Taiko žinomas veiklos priemones ir veikimo būdus. Veikia etiškai, laikosi kūrybinės veiklos taisyklių.	Išbando įvairias veiklos priemones ir veikimo būdus, atranda naujų kombinacijų. Veikia etiškai, laikosi kūrybinės veiklos taisyklių ir / ar jas kuria.	Taiko naujas veiklos priemones ir veikimo būdus bei jų kombinacijas. Veikia etiškai, laikosi kūrybinės veiklos taisyklių. Jas kuria ir / ar koreguoja.	Taiko žinomus ir atranda alternatyvių resursų, kūrybos būdų, priemonių. Veikia etiškai, laikosi kūrybinės veiklos taisyklių. Jas kuria ir / ar koreguoja.	Lanksčiai renkasi ir etiškai naudoja veiklos priemones, veikimo būdus. Laikosi kūrybinės veiklos taisyklių, jas koreguoja, derina asmeninius ir kitų interesus.	Tikslingai renkasi ir taiko veiklos priemones ir būdus, atsižvelgia į kūrybos paskirtį, etikos ir intelektualines nuosavybės normas. Laikosi kūrybinės veiklos susitarimų, tačiau juos vertina kritiškai, nebijo pasielgti savaip, nepažeidžia kitų interesų.

	Tobulina ir pristato kūrybos rezultatus.	Užbaigia pradėtą kūrybinį darbą/veiklą, paragintas tobulina. Kūrybos rezultatus pristato pasiūlytu būdu: žodžiu, piešiniu, nuotraukomis, nesudėtinga schema, judesiu ir kt.	Koreguoja darbą. Sumanymus užbaigia.	Tobulina darbą, vengia pasikartojimų, kopijavimo.	Tobulina darbą, siekia originalumo, detalių įvairovės. Sumanymus	Tobulina darbą, siekia originalumo, išbaigtumo, detalių įvairovės.	Tobulina darbą, derina užduoties duotybes ir asmeninius poreikius,	Tobulina darbą, plėtoja originalų kūrybos proceso ir jo rezultatų stilių.
--	---	---	--------------------------------------	---	--	--	--	---

			Kūrybos rezultatus pristato pasiūlytu būdu: žodžiu, piešiniu, nuotraukomis, nesudėtinga schema, judesiu ir kt.	Sumanymus įgyvendina nuosekliai, iki pabaigos. Kūrybos rezultatus pristato pasirinktu būdu: žodžiu, piešiniu, nuotraukomis, schema, judesiu ir kt.	įgyvendina nuosekliai, juos užbaigia. Kūrybos rezultatus pristato pasirinktu būdu (žodžiu, piešiniu, nuotraukomis, schema, judesiu ir kt.) arba naudoja jų kombinacijas.	Kūrybos rezultatus pristato pasirinktu būdu (žodžiu, piešiniu, nuotraukomis, schema, judesiu ir kt.) arba naudoja jų kombinacijas.	interesus, gebėjimus. Pristato kūrybos rezultatus, atsižvelgia į srities specifiką ir kontekstą.	Pristato kūrybos rezultatus, atsižvelgia į originalumo, įtaigumo, išbaigtumo, etišumo kriterijus.
	Etiškai veikia kurdamas individualiai ir su kitais, dalinasi kūrybos rezultatais.	Kuria kūrybinių žaidimų taisykles, jų laikosi ir rūpinasi, kad kiti laikytųsi. Etiškai išsako savo ir išklauso kitų nuomonę apie kūrybos procesą bei jo rezultatus.	Kuria vienas ir grupėje. Kai kuria, bendradarbiauja. Mokytojui ar suaugusiajam skatinant dalinasi kūrybos rezultatais artimoje aplinkoje (klasėje, šeimoje).	Kuria individualiai ir grupėje, atsižvelgia į aplinkybes (veiklos vietą, skaitmeninę aplinką, grupės sudėtį, bendraamžių interesus ir poreikių įvairovę). Paskatinus dalijasi kūrybos rezultatais pažįstamoje aplinkoje (klasėje, šeimoje, mokykloje, vietos bendruomenėje ir kt.).	Kuria individualiai ir grupėje, prisiima atsakomybę dėl pasirinktų ar priskirtų vaidmenų (lyderystės, informacijos rinkimo, pristatymo rengimo ir kt.), atsižvelgia į aplinkybes (veiklos vietą, skaitmeninę aplinką, grupės sudėtį, bendraamžių interesus ir poreikių įvairovę). Dalijasi kūrybos rezultatais, atsižvelgia į kūrybos srities specifiką.	Kuria individualiai ir grupėje, prisiima atsakomybę dėl pasirinktų ar priskirtų vaidmenų (lyderystės, informacijos rinkimo, pristatymo rengimo ir kt.), atsižvelgia į aplinkybes (veiklos vietą, skaitmeninę aplinką, grupės sudėtį, bendraamžių interesus ir poreikių įvairovę). Dalinasi kūrybos rezultatais, atsižvelgia į kūrybos srities specifiką.	Atsakingai kuria individualiai ir grupėje, atsižvelgia į savo ir aplinkinių priimtus vaidmenis, veiklos kontekstus. Dalijasi kūrybos rezultatais, atsižvelgia į kontekstą.	Kai kuria, veikia lanksčiai, atsakingai, konstruktyviai, pasitiki savimi ir aplinkiniais. Prisiima atsakomybę dėl pasidalintų kūrybos rezultatų poveikio.
Vertinimas ir refleksija	Vertina produkto ir / ar sprendimo naujumą.	Vaizdingai apibūdina kūrybos produktus, reiškinius, sprendimus	Įvardija ryškiausią / svarbiausią kūrybos produkto ar / ir sprendimo aspektą.	Iš kelių kūrybos produktų ir / ar sprendimų išskiria ryškiausią ir svarbiausią, pagal pateiktus kriterijus (išskirtinumą, neįprastumą, netikėtumą ir kt.).	Palygina kelis kūrybos produktus ir / ar sprendimus pagal pateiktus kriterijus (išskirtinumą, neįprastumą, netikėtumą ir kt.).	Palygina kelis kūrybos produktus ir / ar sprendimus pagal pasirinktus kriterijus naujumo aspektu.	Pagrindžia kūrybos srities (mokslo, meno, kultūros ir kt.) reikšmingiausius darbus naujumo aspektu.	Kritiškai ir konstruktyviai vertina reikšmingiausius asmeninius ir bendraamžių mokslo, meno darbus. Samprotauja kūrybos idealų, tobulybės temomis.

	Vertina produkto ar sprendimo vertingumą.	Paaiškina, kuo kūrybos produktas jam yra įdomus / svarbus.	Paaiškina savo kūrybos produkto ar sprendimo vertę ir galimą vertę kitiems. Paaiškina, kad vertinimai gali skirtis.	Paaiškina savo kūrybos produkto ar sprendimo vertę ir galimą vertę kitiems. Paaiškina, kodėl vertinimai gali skirtis.	Paaiškina savo kūrybos produkto ar sprendimo vertę ir galimą vertę kitiems pagal pateiktą kriterijų (pritaikymas, poveikumas ir kt.). Paaiškina, kad vertinimai gali skirtis, atsižvelgiant į vertintojo poziciją ir aplinkybes.	Paaiškina savo kūrybos produkto ar sprendimo vertę ir galimą vertę kitiems, pagal pasirinktus kriterijus (pritaikomumą, poveikumą ir kt.). Paaiškina, kaip produkto ar sprendimo vertinimas priklauso nuo konteksto (asmeninio, socialinio, kultūrinio, istorinio ir kt.)	Paaiškina savo kūrybos produkto ar sprendimo vertę ir galimą vertę kitiems, derina dabarties ir ateities perspektyvas (kodėl svarbu dabar ir / ar gali būti svarbu ateityje). Paaiškina, kaip produkto ar sprendimo vertinimas priklauso nuo konteksto (asmeninio, socialinio,	Paaiškina savo kūrybos produkto ar sprendimo vertę ir vertę kitiems, atsižvelgia į dominančios kūrybos srities kontekstą, projektuoja asmeninį tobulėjimą ir profesinę ateitį. Kelia kūrybos prasmės bei asmeninio vertingumo ir galimo vertingumo
--	--	--	---	---	--	---	--	--

						kintamųjų.	kultūrinio, istorinio ir kt.) kintamųjų.	aplinkiniams klausimus.
	Vertina savo ir kitų kūrybos procesą.	Papasakoja apie kūrybos procesą (ką ir kaip veikė, išgyveno, suprato).	Apibūdina savo ir kitų kūrybos procesą pagal numatytą kriterijų. Nurodo, ką galima daryti geriau.	Apibūdina savo ir kitų kūrybos procesą pagal kelis numatytus kriterijus. Teikia siūlymų, ką galima daryti geriau.	Apibūdina savo ir kitų kūrybos procesą pagal kelis numatytus kriterijus. Siūlo, kaip organizuoti kūrybinę veiklą.	Vertina savo ir kitų kūrybos procesą pagal pasirinktus kriterijus. Siūlo, kaip organizuoti kūrybinę veiklą.	Vertina savo ir kitų kūrybos procesą pagal pasirinktus kriterijus, numato korekcijas.	Įvardija savo ir kitų kūrybos stiliaus stiprybes ar / ir silpnybes, asmeninius ateities lūkesčius.
